

Ein cyf/Our ref SF/LG/2127/15

Christine Chapman AC
Cadeirydd, y Pwyllgor Cymunedau,
Cydraddoldeb a Llywodraeth Leol
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

27 Gorffennaf 2015

Annwyl Christine

Diolch am eich llythyr dyddiedig 15 Mehefin, ynghylch effaith gwaith y Pwyllgor. Roeddech yn gofyn am y wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd ar nifer o argymhellion y Pwyllgor mewn perthynas â'm portffolio, ond roeddech hefyd yn cyfeirio at yr Ymchwiliad i Fasnachu Pobl. Y Gweinidog Gwasanaethau Cyhoeddus sydd â'r cyfrifoldeb dros hyn, ac rwy'n deall ei fod wedi ateb eich ymholiad mewn llythyr arall.

Yn ogystal â'r ymholiadau y cyfeiriwyd atynt yn eich llythyr, rwy'n cynnwys yr wybodaeth ddiweddaraf ar yr Ymchwiliad i Aflonyddu ar sail Anabledd yng Nghymru a gynhaliwyd yn 2011. Cyhoeddwyd ymateb Llywodraeth Cymru gan fy nghydweithiwr, y Gweinidog Cyllid ac Arweinydd y Tŷ ar y pryd. Derbyniwyd yr holl argymhellion yn yr adroddiad ac rydym wedi symud ymlaen cryn dipyn gyda'r gwaith o'u cyflawni.

Cyhoeddwyd *Mynd i'r Afael â Throseddau a Digwyddiadau Casineb: Fframwaith Gweithredu* ym mis Mai 2014, gyda chynllun cyflawni blynyddol i'w ategu. Cafodd ei ffurfio ar draws tri amcan allweddol sef atal, helpu'r dioddefwyr a gwella gwaith aml-asiantaeth, felly mae'n gysylltiedig â nifer o'r argymhellion a gafwyd yn adroddiad yr ymchwiliad. Datblygwyd y Fframwaith drwy'r Grŵp Gorchwyl a Gorffen, a oedd yn cynnwys cynrychiolaeth gan y Grŵp Gweithredu ar Droseddau Casineb Anabledd. Mae hefyd yn cynnwys amcan penodol i hyfforddi a chodi ymwybyddiaeth wrth gyflawni gwasanaethau.

Mae adolygiad gan y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol wedi dangos bod y gwaith yn cael ei ddatblygu ar draws Awdurdodau Lleol, gan helpu i sefydlu'r arferion presennol ar draws Cymru. Er enghraifft, mae 20 allan o'r 22 Awdurdod Lleol wedi gosod amcan mewn perthynas â mynd i'r afael â throseddau casineb, neu wedi nodi amcan penodol ar gyfer troseddau casineb ar sail anabledd. Mae'r wyth o Swyddogion Cydlyniant Cymunedol Rhanbarthol sy'n cael eu hariannu gan Lywodraeth Cymru yn mynd i'r afael â throseddau casineb ac aflonyddu fel rhan o'u gwaith. Mae *Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2012-2016* hefyd yn cynnwys amcan penodol i fynd i'r afael â throseddau casineb a bwlio.

Cyflwynwyd adroddiad yr Ymchwiliad i'r Ddarpariaeth o Dai Fforddiadwy ym mis Ebrill 2012. Yn ei ymateb, derbyniodd y Gweinidog Tai, Adfywio a Threftadaeth ar y pryd 13 allan o'r 14 o argymhellion, gydag un argymhelliad yn cael ei dderbyn mewn egwyddor. Gyda chyhoeddi'r *Papur Gwyn ar Dai*, Deddf Tai (Cymru) 2014 a chyflwyno Bil Rhentu Cartrefi (Cymru) mae'n amlwg bod Llywodraeth Cymru wedi cymryd yr heriau sy'n codi o ddfiri.

Ymrwymwyd o fewn ein Rhaglen Lywodraethu i sicrhau 10,000 o dai fforddiadwy ychwanegol o fewn tymor y Cynulliad hwn, ac rydym ar y trywydd cywir i wneud hynny gyda bron i 70% o'r cartrefi hynny bellach yn eu lle. Mae tai cydweithredol yn cael eu datblygu mewn nifer o safleoedd ar draws Cymru, a fydd yn arwain at dros 100 o dai fforddiadwy cydweithredol. Bydd Cymdeithas Tai Cadwyn yn lansio'r cynllun tai cydweithredol cyntaf dros yr haf. Rydym hefyd wedi dechrau ailddefnyddio 4,471 eiddo gwag yn erbyn ein targed o 5,000 ac fe fydd ein deddfwriaeth ddiweddar mewn perthynas â Hawl i Brynu yn diogelu'r stoc o dai cymdeithasol. Cyflwynwyd, ac ehangwyd, *Cymorth i Brynu - Cymru*. Hyd yma cwblhawyd dros 1,600 pryniant drwy'r cynllun gyda thri chwarter ohonynt yn brynwyr am y tro cyntaf.

O ran tir sector cyhoeddus, gwelwyd cynnydd gyda'r gronfa ddata gyda thua 21,500 cofnod yng Nghymru. Yn ystod tair blynedd gyntaf y weinyddiaeth hon, sicrhawyd 2,090 o dai fforddiadwy ychwanegol ar dir a ryddhawyd gan y sector cyhoeddus. Disgwylir i raglen Rhyddhau Tir ar gyfer Tai Fforddiadwy Llywodraeth Cymru ddarparu tua 400 o dai fforddiadwy o fewn y weinyddiaeth hon, a 100 arall yn y dyfodol.

Rwy'n gweithio gyda'r Gweinidog Cyfoeth Naturiol i sicrhau cysondeb rhwng y polisi tai a'r polisi cynllunio. Rwyf hefyd yn gweithio gyda'm cydweithwyr a rhanddeiliaid ar draws y sector preifat, y sector cyhoeddus a'r trydydd sector i sicrhau ystod o opsiynau ar gyfer pobl sy'n chwilio am dai fforddiadwy yng Nghymru. Mae'r adeiladwyr tai yn rhan hanfodol o hyn, ac rydym yn cynnal trafodaethau rheolaidd gyda nhw am yr opsiynau a'r cynigion.

Gan gyflawni telerau un argymhelliad yn llawn, mae Deddf Tai (Cymru) 2014 yn rhoi pwerau disgresiwn i Awdurdodau Lleol gyflwyno premiwm treth cyngor hyd at 100% o'r taliad safonol ar dai gwag tymor hir yn eu hardaloedd.

Derbyniodd y Gweinidog Tai, Adfywio a Threftadaeth ar y pryd 8 allan o'r 23 o argymhellion a osodwyd yn Ymchwiliad i Addasiadau Tai 2013. Derbyniwyd 11 argymhelliad arall mewn egwyddor. Fel y dywedwyd yn yr ymateb, rydym wedi cynnal adolygiad i'r gwasanaethau addasu, yn unol â'r ymrwymiad yn y *Papur Gwyn ar Dai*. Rydym wedi sefydlu Gweithgor i ddatblygu gwell system genedlaethol ar gyfer addasiadau. Mae'r Gweithgor yn cyfarfod y mis hwn i gadarnhau'r trefniadau gyda'r nod o gyflwyno'r system yn ystod gwanwyn 2016.

Nid wyf wedi symud ymlaen gyda'r argymhellion a wrthodwyd gan fy rhagflaenydd.

Cyflwynwyd adroddiad yr Ymchwiliad i Ddyfodol Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yng Nghymru ym mis Awst 2013. Derbyniodd y Gweinidog Cymunedau a Threchu Tlodi ar y pryd bump o'r argymhellion gan dderbyn tri arall mewn egwyddor. Roedd nifer o'r rhain yn ymwneud â'r angen am fwy o gymhwysedd deddfwriaethol, ac fe gododd Llywodraeth Cymru'r mater hwn gyda Chomisiwn Silk. Mae trafodaethau'n parhau ynghylch union natur safbwynt Llywodraeth y DU fel y gosodwyd yn y *Papur Gwyn Pwerau at Bwrpas*. Fel rhan o'r trafodaethau hynny, byddwn am sicrhau nad yw'r pwerau sydd gennym eisoes yn lleihau.

Mae'r trafodaethau hyn yn arbennig o bwysig yng ngoleuni safbwynt Llywodraeth y DU ar y Ddeddf Hawliau Dynol a'u bwriad i ymgynghori ar unrhyw newidiadau.

Gan droi at yr argymhellion eraill, llofnodwyd concordat rhwng Llywodraeth Cymru a'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol gan fy rhagflaenydd ym mis Mawrth 2014. Nid oes modd i'r Comisiwn dderbyn cyllid craidd gan Lywodraeth Cymru. Fodd bynnag, mae modd i ni gomisiynu prosiectau penodol ganddynt, am dâl. Rydym hefyd wedi bod mewn cysylltiad â Simon Hoffman o Brifysgol Abertawe a'r Athro Teresa Rees o Brifysgol Caerdydd fel yr awgrymwyd. Mae ystyriaethau economaidd-gymdeithasol yn cael eu datblygu drwy ddarpariaethau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Yn olaf, yr Ymchwiliad i Rwystrau rhag Adeiladu Cartrefi yng Nghymru. Fel rhan o'm Rhaglen Ymgysylltu ag Adeiladwyr Tai rwy'n bwriadu parhau i weithio gyda phartneriaid allweddol i ddeall rwystrau rhag datblygu. Rwy'n cydnabod bod rhai ohonynt yn fwy sylweddol, ac efallai y bydd yn bosibl eu datrys drwy ymyriadau polisi.

Mae fy nghydweithiwr, y Gweinidog Cyfoeth Naturiol yn arwain ar faterion yn ymwneud â pholisi cynllunio yng Nghymru. Fel y dywedais eisoes, rydym yn cydweithio i sicrhau cysondeb rhwng y polisi cynllunio a'r polisi tai. Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i weld y system gynllunio'n hwyluso datblygiadau priodol sy'n cefnogi amcanion cenedlaethol, lleol a chymunedol. Ar hyn o bryd mae 16 o Gynlluniau Datblygu Lleol wedi'u mabwysiadu yng Nghymru allan o gyfanswm o 24, ac mae'r rhain yn cynnwys tir ar gyfer adeiladu cartrefi newydd.

Yn dilyn trafodaethau gyda Chomisiwn Dylunio Cymru, mae fy swyddogion wedi bod yn codi ymwybyddiaeth ynghylch dulliau amgen ac annrhaddodiadol o adeiladu cartrefi. Yn ogystal â chanllawiau dylunio penodol, ceir cyfleoedd i ddylanwadu ar safonau yn y sector preifat drwy weithredu'r Polisi Cynllunio Cenedlaethol a Rheoliadau Adeiladu statudol.

Yn ddiweddar adolygwyd Gofynion Ansawdd Datblygu Llywodraeth Cymru, sef y safon y mae'n rhaid i landlordiaid cymdeithasol ei defnyddio wrth adeiladu cartrefi drwy'r Grant Tai Cymdeithasol. Gwnaed nifer o argymhellion gan y Grŵp Adolygu, a oedd yn cynnwys cynrychiolwyr o bob cwr o'r sector. Fodd bynnag, mae'r gofynion sylfaenol yr un fath ac rwyf wedi cytuno mewn egwyddor i'r Safon ddiwygiedig, yn ddibynnol ar y gofynion statudol ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus.

Rydym yn parhau i edrych am ffyrdd arloesol i ariannu adeiladu tai yng Nghymru. Er enghraifft, dylunio ail gam y Grant Cyllid Tai arloesol yr ydym yn disgwyl y bydd yn darparu tua 2,000 o dai fforddiadwy newydd ychwanegol. Bydd y Pwyllgor hefyd yn ymwybodol bod disgwyl i Dreth Dir y Dreth Stamp gael ei datganoli o fis Ebrill 2018 ymlaen. Mae'n debyg y bydd deddfwriaeth yn cael ei chyflwyno yn y Cynulliad nesaf, yn ddibynnol ar ewyllys y Llywodraeth honno.

Rydych hefyd yn gofyn am y wybodaeth ddiweddaraf am ddeddfwriaeth dan fy mhortffolio. Mae Deddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013 wedi'i gweithredu'n llawn ac mae'r holl is-ddeddfwriaeth angenrheidiol i gyflwyno'r system drwyddedu newydd ar gyfer safleoedd cartrefi symudol yn ei lle.

Mae gwaith yn mynd rhagddo ar hyn o bryd ar weithredu Rhan 1 o Ddeddf Tai (Cymru) 2014 a fydd yn cyflwyno cynllun cofrestru a thrwyddedu ar gyfer landlordiaid ac asiantwyr sy'n rheoli a gosod tai yn y sector rhentu preifat. Mae Offerynnau Statudol i gyflwyno elfennau o Ran 1 o'r Ddeddf yn eu lle, ac yn cwmpasu sefydlu un awdurdod trwyddedu unigol (Cyngor Caerdydd), gofynion hyfforddi a gwybodaeth, cyfnodau a ffioedd. Disgwylir i'r cynllun fod yn ei le yn ffurfiol ym mis Hydref 2015. Bydd gweddill y Ddeddf yn cael ei rhoi ar waith dros gyfnod hwy o amser.

Rwy'n fwy na bodlon rhoi rhagor o wybodaeth i chi am y materion hyn yn sesiwn y Pwyllgor ar 24 Medi.

Lesley Griffiths

Lesley Griffiths AC / AM

Y Gweinidog Cymunedau a Threchu Tlodi
Minister for Communities and Tackling Poverty